

SPECIAL

DUPĂ PRIMUL RĂZBOI MONDIAL, STATELE EUROPENE, INDIFERENT CELE EXISTENTE ÎNAINTE DE RĂZBOI, SAU CELE APĂRUTE PE HARTĂ ÎN URMA RĂZBOIULUI, S-AU ÎMPĂRȚIT ÎN DOUĂ TABERE: CELE REVIZIONISTE, CE DOREAU SCHIMBAREA, CHIAR ȘI PRIN FORȚĂ, A GRANIȚELOR REZULTATE PRIN TRATATELE SEMNATE LA SFÂRȘITUL RĂZBOIULUI, ȘI CELE CE MILITAU PENTRU MENȚINEREA STAUS-QUO-ULUI. EVIDENT, ROMÂNIA ERA ÎN A DOUA CATEGORIE.

06 CEDAREA BASARABIEI

Una dintre cele mai tragice și dureroase pagini din istoria armatei române, și a întregului neam românesc, o reprezintă retragerea din Basarabia în urma ultimatumului sovietic din 28 iunie 1940.

08 PRELIMINARI

Calea Europei spre război, drumul României spre cedare.

08 PUTEAM REZISTA PE NISTRU?

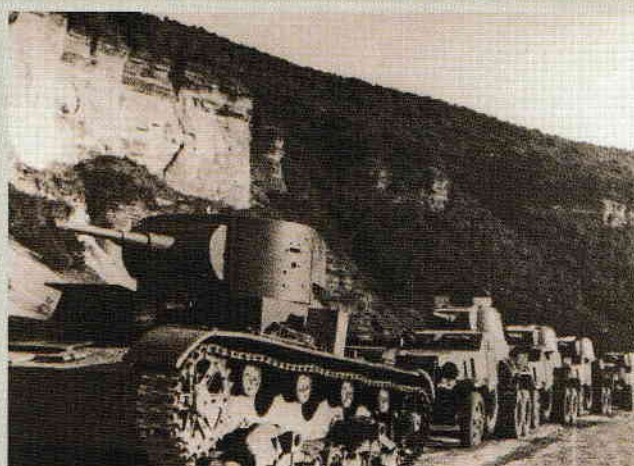
Această idee e vehiculată de multă vreme, cum că am fi putut sau ar fi trebuit să rezistăm pe Nistru contra agresiunii sovietice din iunie 1940.

14 CEDAREA

Retragerea trupelor române, depășite de formațiuni motorizate sovietice și continuu hărțuite de populația comunistă, răzvrătită și instigată de agitatori sovietici, s-a executat în foarte grele condițiuni, o parte din materialul de război fiind părăsit în teritoriile ocupate.

20 ÎNTRE SCYLLA ȘI CARIBDA, DECIZIA ROMÂNIEI ÎN TOAMNA LUI 1940

Între Scylla și Caribda, între Germania nazistă și Uniunea Sovietică comunistă.

TANCURI SOVIETICE INTRÂND ÎN BASARABIA 1940

22 OPERAȚIUNEA MÜNCHEN

Campania pentru eliberarea Basarabiei și a nordului Bucovinei (22 iunie – 26 iulie 1941).

24 CONCEȚIA STRATEGICĂ

Stabilirea misiunilor de luptă și a structurilor de comandament.

26 BĂTĂLIA AȘTEPTĂRII

În perioada 22 iunie – 2 iulie 1941, în Bucovina și pe Prut s-a desfășurat ceea ce în epocă s-a numit bătălia așteptării, care a avut un caracter de defensivă activă.

28 NORDUL BUCOVINEI

Succesele obținute în Galiția de către trupele feldmareșalului Gerd von Rundstedt și retragerea forțelor sovietice spre Uman, l-au determinat pe Hitler să decidă executarea, începând cu 2 iulie, a unei acțiuni ofensive peste Prut.

32 OPERAȚIUNILE MILITARE DIN NORDUL ȘI CENTRUL BASARABIEI

Ofensiva a fost declanșată în zorii zilei de 2 iulie 1941 cu marile unități din compunerea Corpului 11 și 30 armată german și Corpul de cavalerie român.

39 ELIBERAREA CHIȘINĂULUI

Ofensiva a fost declanșată în zorii zilei de 16 iulie, tanchiștii căpitanului Grabinschi pătrunzând în Chișinău și trecând, fără sprijin de infanterie și artilerie, la lichidarea rezistențelor opuse de inamic.

44 OPERAȚIUNILE MILITARE DIN SUDUL BASARABIEI

În conformitate cu concepția generală de desfășurare a operațiilor militare, Armata 4 română a primit misiunea ca în prima fază a ofensivei Armatei 11 germane să desfășoare o acțiune intensă de fixare prin atacuri demonstrative și foc pe tot frontul în zonele cele mai accesibile.

58 BILANȚ ȘI CONCLUZII

BĂTĂLIILE MEDIEVALE**60 ION VODĂ CEL CUMPLIT**

UN VITEAZ PE TRONUL MOLDOVEI (1572-1574),
PRECURSOR AL MARELUI MIHAI VITEAZU, CAMPANIILE
ȘI RĂZBOAIELE SALE.

61 RĂZBOIUL OTOMANO-VEȚEAN**64 BĂTĂLIA DE LA LEPANTO****VESTIGII ȘI MONUMENTE****86 MONUMENTUL "ROMÂNIA BIRUITOARE"**

Dezvelirea unui impresionant monument la Bacău în contextul
Centenarului, la 27 septembrie 2019.

88 CIMITIRUL DE LA ȚIGANCA

În acest cimitir de pe teritoriul Republicii Moldova sunt înhu-
mați peste o mie de eroi români căzuți în Bătălia de la Țiganca.

ARME ȘI MUNITII**92 MARELE GUSTAV**

Povestea celei mai mari piese de artilerie mobilă folosită în luptă,
a acționat într-o bătălie în care au luptat și trei divizii românești.

EVENIMENT**94 OPERAȚIUNEA "BERGET"**

În Suedia are loc anual cel mai mare eveniment de airsoft din
Europa, adunând peste 2000 de participanți din întreaga lume.

PREZENTĂRI**96 CĂRȚI, FILME, ONLINE****CONFRUNTĂRI MODERNE****98 FILMUL 12 STRONG ȘI ROMÂNIA**

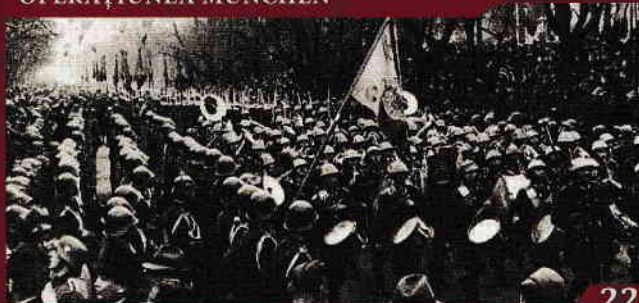
Povestea Beretelor Verzi ce au jucat un rol decisiv în înlăturarea
regimului taliban din Afghanistan în 2001, imediat după atentatele
din 11 septembrie. Puțini știu de legătura existentă de mai bine de
un deceniu între unii instructori ai acestor Berete Verzi și România.

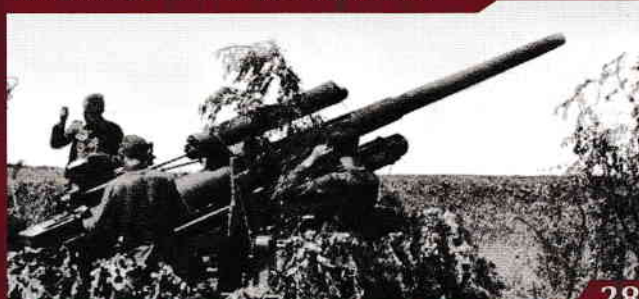
TRECEREA PRUTULUI CU BINECUVÂNTAREA
PREOTULUI. COLECȚIA MICHELLE BRESSAN,
ROMANIAN MILITARY ARCHEOLOGY

CEDAREA BASARABIEI

06

OPERAȚIUNEA MÜNCHEN

22

LUPTELE DIN NORDUL BUCOVINEI

28

ELIBERAREA CHIȘINĂULUI

39

CEDAREA

PRELIMINARII

ALIANȚELE ROMÂNIEI MARI

DUPĂ PRIMUL RĂZBOI MONDIAL, STATELE EUROPENE, INDIFERENT CELE EXISTENTE ÎNAINTE DE RĂZBOI, SAU CELE APĂRUTE PE HARTĂ ÎN URMA RĂZBOIULUI, S-AU ÎMPĂRȚIT ÎN DOUĂ TABERE: CELE REVIZIONISTE, CE DOREAU SCHIMBAREA, CHIAȚ ȘI PRIN FORȚĂ, A GRANIȚELOR REZULTATE PRIN TRATATELE SEMNATE LA SFÂRȘITUL RĂZBOIULUI, ȘI CELE CE MILITAU PENTRU MENȚINEREA STAUS-QUO-ULUI. EVIDENT, ROMÂNIA ERA ÎN A DOUA CATEGORIE.

ALIANȚA ROMÂNNO-POLONĂ

3 martie 1921. Tratat de prietenie și colaborare, plus o convenție militară ce stipula mobilizarea ambelor state în cazul unui atac dinspre răsărit asupra unuia dintre ele.

16 septembrie 1922, Sinaia. Acord tehnic privitor la alianța dintre cele două state. În cazul unei agresiuni neprovocate de la răsărit împotriva unei părți, ambele vor mobiliza și vor declara război, dar sub comandament propriu.

26 martie 1926. Tratatul se extinde împotriva oricărei agresiuni, nu numai dinspre răsărit. Se stipulează minimum de forțe cu care fiecare parte va acționa: 17 divizii infanterie, 2 divizii cavalerie, aviația corespunzătoare. Se cade de acord asupra unei întâlniri anuale între delegațiile române și poloneze, pentru stabilirea forțelor puse la dispoziție de fiecare parte în caz de conflict. După 1932 delegațiile nu se mai întâlnesc, fiecare parte încercând să negocieze diplomatic separat politica de apărare. Polonia negociază cu Ungaria și Germania, România cu URSS pentru recunoașterea graniței de pe Nistru. Întâlnirile bilaterale româno-polone se reiau abia în 1937, când evenimentele europene încep să ia un curs accelerat spre război.

Chiar dacă alianța nu s-a activat efectiv, după agresiunea germano-sovietică din septembrie 1939 contra Poloniei, guvernul, oficialitățile, armata, refugiații și tezaurul polon se vor retrage prin România.

TRATATUL DE ALIANȚĂ CU FRANȚA

10 iunie 1926. Se semnează acest tratat prin care Franța garantează integritatea teritorială a României, România se angaja

BASARABIEI

DE CRISTIAN NEGREA

TRATATUL DE AMICIȚIE ȘI COLABORARE CU ITALIA

16 septembrie 1926, Roma. Se semnează tratatul dintre cele două state aliate în primul război mondial prin care părțile se angajau să își acorde sprijin reciproc în vederea apărării frontierelor confirmate prin tratatele de pace de la sfârșitul războiului. Aproximarea Italiei lui Mussolini de puterile revizioniste va duce la răcirea relațiilor și denunțarea tratatului de către Italia în anii 1933-1934. Mai mult, Italia va fi una din părțile ce vor stabili Dictatul de la Viena din 30 august 1940 prin care România pierdea în favoarea Ungariei a parte importantă din Transilvania.

MICA ÎNȚELEGERE (MICA ANTANTĂ)

Între 1920-1922. Cehoslovacia, Iugoslavia și România, semnează tratate bilaterale cu binecuvântarea Franței, care semnează tratate cu fiecare, împotriva tendințelor revizioniste ale Ungariei.

14 septembrie 1923, Praga. Se semnează convenția militară a Micii Antante. O anexă prevedea sprijinul reciproc între România și Iugoslavia în cazul unei atitudini agresive din partea Bulgariei. Din 1929 se trece la elaborarea unor planuri de conlucrare comună a celor trei armate în cazul unor agresiuni din partea Ungariei și Bulgariei.

19 decembrie 1931. Semnarea unei Convenții Militare ce prevedea, în caz de conflict generalizat, scoaterea din acțiune a Ungariei printr-o acțiune comună.

Această alianță dispăre practic în urma acordului de la Munchen din 30 septembrie 1938, când Franța renunță la garantarea frontierelor Cehoslovaciei, care este nevoită să cedeze Germaniei lui Hitler regiunea sudetă.

la neagresiune față de Rusia. Negocierile militare nu duc la angajamente concrete de genul unei asistențe reciproce. După căderea Franței în 22 iunie 1940, tratatul și-a pierdut total esența.

ACORDUL DE LA MUNCHEN

CRONOLOGIE

7 martie 1936. Trupele germane (19 batalioane și câteva avioane) pătrund în Renania (Rhineland), teritoriul demilitarizat în urma Tratatului de la Versailles, încălcând acest tratat. Lipsa de reacție a Franței nu face altceva decât să îl încurajeze pe Hitler.

12 martie 1938. Anschluss. Anexarea Austriei de către Germania lui Hitler.

30 septembrie 1938. *Acordul de la Munchen.* Franța, Marea Britanie, Italia și Germania semnează acest acord (fără participarea Cehoslovaciei) prin care Cehoslovacia era nevoită să cedeze regiunea sudetă către Germania. *Nr. 1 pe hartă.*

În vestul european a fost văzut ca o victorie, în sensul că ar fi anulat posibilitatea izbucnirii unui război, chiar premierul britanic Neville Chamberlain, la sosirea acasă, a fluturat hârtia semnată ce evita războiul. Dimpotrivă, cedarea prin acest act îl va determina pe Hitler să meargă mai departe. Cehoslovacia era condamnată, prin acordul de la Munchen Franța renunța de facto la garantarea frontierelor acesteia. Vor urma și alte cedări.

Octombrie 1938. Polonia anexează regiunea Zaolzie, disputată și subiectul unui conflict încă din 1919. *Nr. 2 pe hartă.*

Noiembrie 1938. *Primul dictat de la Viena.* Ungaria ocupă sudul Slovaciei și partea de sud a Ruteniei. *Nr. 3 pe hartă.*

15 martie 1939. Germania invadează Cehoslovacia, ce a mai rămas după acordul de la Munchen. Germania impune Protectoratul Boemiei și Moravei, un stat marionetă total aservit Germaniei. *Nr. 5 pe hartă.* Imediat, partea rămasă din Cehoslovacia, se rupe de vechea țară sub un guvern catolico-fascist și declară Republica Slovacă, un stat clientelar Germaniei. *Nr. 6 pe hartă.*

Rutenia Carpatică, de fapt partea de nord a Maramureșului Istoric, rămasă după 1920 Cehoslovaciei, îi este oferită României de către Germania. România refuză să își realizeze interesul național în urma tragediei unui aliat, Cehoslovacia, astfel că Ungaria sare să ocupe acest teritoriu. *Nr. 4 pe hartă.* România transmite Cehoslovaciei oferta militară, în caz ca trupele cehoslovace vor decide să reziste în Maramureșul Istoric contra Ungariei, trupele române vor interveni și le vor ajuta pentru combaterea trupelor ungare. Cehoslovacii cedează fără luptă. Astfel, încă din martie 1939, partea vestică a frontierei române de nord era ocupată de un stat inamic.

PUTEAM REZITA PE NISTRU?

ACEASTĂ IDEE E VEHICULATĂ DE MULTĂ VREME, CUM CĂ AM FI PUTUT SAU AR FI TREBUIT SĂ REZISTĂM PE NISTRU CONTRA AGRESIUNII SOVIETICE DIN IUNIE 1940. DESIGUR, SUNT ARGUMENTE PRO ȘI CONTRA, FIECARE CU PLUSURILE ȘI MINUSURILE SALE. DAR NU AM VĂZUT, ÎN TOATE DEZBATERILE O IDEE CARE SĂ CUPRINDĂ CLAR ARGUMENTELE MILITARE, TACTICE ȘI STRATEGICE. DIN PĂCATE, TOATE DEZBATERILE SE ÎNVĂRT ÎN JURUL ARGUMENTELOR POLITICE SAU MORALE, MAI PUȚIN ASUPRA CELOR ESENȚIALE ÎN JURUL CĂRORA SE PUTEA DECIDE O REZISTENȚĂ MILITARĂ DE SUCCES, MĂCAR DE ÎNTĂRZIERE A AGRESORULUI CLAR SUPERIOR PÂNĂ CÂND CIRCUMSTANȚELE NE VOR FAVORIZA SAU VOM PUTEA PRIMI AJUTOR DE LA ALIAȚI. ȘI ACESTEA SE ÎMPART ÎN MAI MULTE CATEGORII: ALIAȚI, INAMICI, CIRCUMSTANȚE STRATEGICE ȘI MILITARE TACTICE.

ALIAȚII

Marele aliat al României, Franța, capitulase patru zile mai devreme, la 22 iunie 1940. Marea Britanie abia reușise până în 4 iunie să își evacueze o parte din corpul expediționar din Franța la Dunkerque, era bătută și încerca să se refacă pe insula ei în vederea următoarei confruntări cu germanii, aliații sovieticilor. Orice încercare de ajutor din partea acestor mari aliați, care ne garantaseră frontierele, chiar declarativă, era imposibil de pus în practică.

Dintre aliații României din estul Europei, doi nu mai existau, Cehoslovacia și Polonia. Statele din cadrul Înțelegerii Balcanice, respectiv Iugoslavia, Grecia și Turcia (în afară de România), contactate de România în 27 iunie pentru a vedea dacă își vor respecta înțelegerea în cazul unui conflict militar dintre România și URSS au răspuns evaziv, cerându-ne să nu rupem echilibrul printr-un război, cu alte cuvinte s-au eschivat de la angajamentele lor anterioare. Cu o singură excepție, Turcia, cea care a reiterat și s-a angajat să respecte alianța.

Tratatul de alianță prevedea ca în cazul în care unul dintre

aliați intra în război cu un alt stat și un stat terț îl ataca, aliații trebuiau să intre în război contra statului terț. În cazul nostru, lucrurile erau deja clare la 27 iunie 1940, când am cerut ajutorul aliaților. Dacă noi intram în război contra Uniunii Sovietice și Ungaria sau Bulgaria ne atacau, aliații din Înțelegerea Balcanică, respectiv Iugoslavia, Grecia și Turcia, intrau în război contra acestora. Ei nu trebuiau și nu aveau cum să intre în război contra URSS, ci doar contra Ungariei sau Bulgariei care ne-ar fi putut ataca pe la spate, la fel cum a făcut Italia împotriva Franței când aceasta lupta pe front contra Germaniei în 1940. Răspunsul Iugoslaviei și Greciei a fost negativ, ei ne-au transmis să nu tulburăm echilibrul balcanic luptând împotriva URSS. Singurii care au răspuns pozitiv, clar și la obiect, au fost turcii, care au transmis că își vor respecta tratatul semnat până la ultima literă. Din partea lor, dacă ne-am război cu rușii și bulgarii ne-ar ataca pe la spate, ei ar intra în război contra bulgarilor, punându-i astfel într-o poziție dificilă. Dar, din păcate, iugoslavii și grecii s-au eschivat, astfel noi rămâneam descoperiți unui atac al Ungariei care ne-ar fi lovit din spate în cazul unui război contra URSS. Mai mult, au concentrat trupe pe granița din Banat, în ideea de a ocupa întreg Banatul dacă statul român s-ar fi dezmembrat. Amintirea ocupației Banatului din 1918-1919 le era încă proaspătă. În schimb, în 1941, când Iugoslavia a fost invadată de germani, am refuzat să intrăm în Banatul sârbesc, ba chiar am amenințat că în caz că Ungaria intră aici, ne băgăm după ei și îi vom scoate afară prin luptă. Deci, dintre aliați ne puteam baza doar pe Turcia, și asta doar în cazul unui atac din partea Bulgariei.

INAMICII

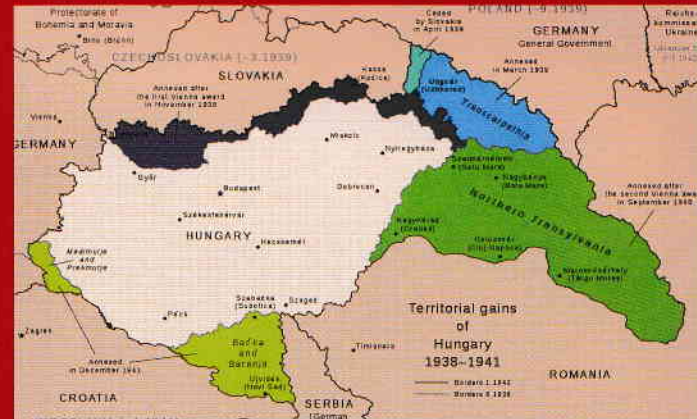
Inamicii României erau mulți la acea dată.

Uniunea Sovietică, pe atunci Rusia, ne viza încă din 1918, când Lenin ne-a cerut Basarabia și Bucovina, deși această bucată de teritoriu românesc nu a fost stăpânită de ruși niciodată. Putem astfel să facem o legătură între pretențiile lui Lenin din 1919 și ale lui Stalin din 1940, toate vizau același lucru, extinderea noului imperiu comunist clădit pe ruinele celui țarist, dar mult mai ambițios. Țării doreau doar stăpânirea regională, pe când comuniștii cea mondială. Este clară direcția lor de expansiune, peste România.

Pe de altă parte, este clară atitudinea Ungariei lui Horthy, comportament revizionist, care nu și-a ascuns deloc intenția de recuperare, fie și pe cale militară, a teritoriilor pierdute în 1918. Tocmai în acest sens trebuiesc judecate achizițiile teritoriale din 1939 în dauna Cehoslovaciei. Problema Ungariei era că nu avea capacitatea militară să se impună prin forță, astfel că a profitat de dezmembrarea vecinilor prin voința altor puteri apucând teritorii limitrofe. Dar în cazul în care România ar fi intrat în război contra URSS în est, fără îndoială că în momentul în care România ar fi dat înapoi, ar fi profitat să atace din vest, după cum a făcut Italia împotriva Franței în 1940.

Bulgaria, cu atitudinea ei revanșardă după înfrângerea din 1918, era de așteptat să procedeze la fel.

CALEA EUROPEI SPRE RĂZBOI, DRUMUL ROMÂNIEI SPRE CEDARE

CĂȘTIGURILE TERITORIALE ALE UNGARIEI (1938-1941)

20 august 1939. Bătălia de la Halhin-Gol.

În urma unor ciocniri și lupte de uzură din vara lui 1939 între armatele japoneze și sovietice în Mongolia, la 20 august 1939 generalul sovietic Gheorghii Jukov declanșează un atac fulger împotriva japonezilor. Este practic primul blitzkrieg din istorie, combinația de atac de izbire cu tancuri și aviație rupând frontul ducând la o înfrângere catastrofală a japonezilor (vezi T&S nr 1, pag 68-71). Uniunea Sovietică, având mâinile dezlegate în est, se poate întoarce spre vest. Trei zile mai târziu, URSS va face pasul.

Japonezii, în urma acestei înfrângeri, vor evita confruntările cu Uniunea Sovietică pe continentul asiatic, întorcându-și fața spre Pacific ca și cale de expansiune, fapt care va duce la ciocnirea cu SUA la Pearl Harbour din 7 decembrie 1941.

23 august 1939. Pactul Molotov-Ribbentrop.

Deși URSS negocia cu delegația franco-engleză, în mod surprinzător, la 23 august 1939 miniștrii de externe sovietic și german (cu binecuvântarea dictatorilor Stalin și Hitler) semnează acest pact care duce la o alianță directă între cele două regimuri considerate până atunci ireconciliabile. Acest pact va fi baza unei alianțe între două regimuri totalitare, ale cărui urmări încă nu s-au șters, nici în ziua de astăzi. Alianța lor dintre 1939-1941 va duce la totala dezintegrare a echilibrului european (ce a mai rămas din el) și va avea consecințe nefaste asupra Europei de Est, prin împărțirea sferelor de influență. Acordul va avea și o anexă secretă, care la punctul 3 prevedea faptul că URSS își accentuează interesul pentru Basarabia. Partea germană își declară totalul dezinteres față de acest teritoriu, deci nu are obiecții față de eventuale schimbări de graniță în favoarea Uniunii Sovietice. Preludiul anexării Basarabiei era stabilit, la fel ca și pentru Țările Baltice și alții.

1 septembrie 1939. Germania invadează Polonia.

Tacticele de blitzkrieg (trupe blindate sprijinite de aviație) dau armata poloneză înapoi, înfrângerile se țin lanț.

3 septembrie 1939. Franța și Marea Britanie declară război Germaniei, dar fără să acționeze în sprijinul polonezilor.

17 septembrie 1939. URSS invadează Polonia de la est. Polonia este scoasă din război, guvernul, ce a mai rămas din armată, tezaurul și altele se evacuează prin România. Germania și URSS împart Polonia. URSS ajunge să stăpânească partea estică a graniței României de la nord.